

Lovforslag nr. L 36. Fremsat den 18. oktober 1983 af Bernhard Baunsgaard (RV), Dræbye (RV), Lone Dybkjær (RV), Aase Olesen (RV) og Niels Helveg Petersen (RV)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om rettens pleje og borgerlig straffelov

(Ændring af regler for isolation af varetægtsfængslede)

§ 1

I lov om rettens pleje, jfr. lovbekendtgørelse nr. 1 af 2. januar 1980, som ændret senest ved lov nr. 627 af 8. december 1982, foretages følgende ændringer:

1. § 770, stk. 3, ophæves.

2. Efter § 770 indsættes:

»§ 770 a. Retten kan på begæring af politiet bestemme, at en varetægtsarrestant afskæres fra forbindelse med bestemt angivne personer, når anklagemyndigheden sandsynliggør, at det er afgørende nødvendigt for efterforskningen. Rettens afgørelse træffes ved kendelse. En sådan foranstaltning kan aldrig opretholdes ud over den politimæssige efterforsknings afslutning. I forhold til personer, som ikke har pligt til at afgive forklaring som vidne, jfr. § 171, stk. 1, kan foranstaltningen højst opretholdes i 4 uger.

Stk. 2. Isolation, hvorved én varetægtsarrestant afskæres fra ukontrolleret forbindelse med alle andre end fængselspersonalet og forsvareren, kan af retten bestemmes ved kendelse, hvor sigtelsen enten vedrører en lovovertrædelse, som skal behandles ved landsretten, jfr. § 687, eller en overtrædelse af straffelovens § 191 og straffen forventes at overstige fængsel i 2 år. Isolationen skal være så kort som muligt og kan højst opretholdes i 4 uger, hvorefter reglen i stk. 1 kan fin-

de anvendelse.

Stk. 3. En varetægtsarrestant, der er isoleret, må kun afhøres af politiet, når forsvareren er til stede, medmindre sigtede gennem sin forsvarer udtrykkeligt samtykker i at lade sig afhøre uden forsvarerens tilstedeværelse.

Stk. 4. Når isolationen ophører uden at forlænges, påhviler det fængselsinspektøren straks at foranledige isolationen ophævet.«

3. I § 1018 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. Har en varetægtsfængslet været isoleret, skal der ved fastsættelsen af erstatningens størrelse tages særligt hensyn hertil.«

Stk. 2-3 bliver herefter stk. 3-4.

§ 2

I borgerlig straffelov, jfr. lovbekendtgørelse nr. 527 af 1. november 1981, som ændret senest ved lov nr. 239 af 1. juni 1982, foretages følgende ændring:

I § 86 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. Har den dømte under varetægtsfængsling været isoleret, jfr. retsplejelovens § 770 a, stk. 2, skal der for hvert påbegyndt døgn, hvor isolation har været iværksat, afkortes 2 dage. Dommen skal indeholde oplysning om varigheden af isolationen.«

Stk. 2-5 bliver herefter stk. 3-6.

Bemærkninger til lovforslaget

Lovforslaget er bortset fra en tilføjelse i den foreslåede § 770 a, stk. 3, om, at samtykke til at lade sig afhøre uden forsvarerens tilstedeværelse skal gives gennem forsvareren, en uændret genfremsættelse af et i folketingsåret 1982-83 fremsat lovforslag, se Folketingstidende 1982-83, forhandlingerne sp. 6618 og 10950 og tillæg A sp. 3469.

Begrundelsen for at genfremsætte lovforslaget er, at der efter debatten under 1. behandling af justitsministerens forslag til lov om ændring af retsplejeloven og færdselsloven. (Behandling af straffesager, isolation, varetægtsfængsling m.v.) (L 16) (se Folketingstidende 1983-84, forhandlingerne sp. 116), nu synes at være et flertal for et lovforslag, der går videre med hensyn til anvendelse af isolation i forbindelse med varetægtsfængsling.

Som generel begrundelse for lovforslaget kan anføres, at forslagsstillerne ønsker mulighederne for isolation i forbindelse med varetægtsfængsling begrænset og i nogle tilfælde helt fjernet. Efter det radikale venstres opfattelse har myndighederne under den nuværende retsplejelov anvendt totalisolation i for stort omfang i forhold til forudsætningerne ved retsplejelovens revision i 1978.

Det foreliggende lovforslag præciserer isolationsbegrebet, idet dette som defineret i § 770 a, stk. 2, alene tager sigte på »totalisolationssituationen«. Bestemmelsen angiver samtidig de typer af lovovertrædelser, hvor denne (totale) isolation kan finde anvendelse.

Behovet for den såkaldte »delvise isolation«, hvor denne af efterforskningsmæssige hensyn er nødvendig, anses af forslagsstillerne for at være dækket af det foreliggende lovforslags bestemmelser i § 770 a, stk. 1.

Forslagsstillerne lægger vægt på, at isolationsperioden begrænses til 4 uger. Isolation sker med mennesker, der ikke er dømt. De er principielt uskyldige, og nogle frifindes siden hen. Og i mange tilfælde medfører isolationen tillægsstraf i form af varige men.

Den 12. oktober 1979 udtalte de to landsretspræsidenter, at bestemmelsen om isolation forudsætter en selvstændig bedømmelse, mens vicepolititi-

direktør Ole Nørgaard bl.a. udtalte – også i 1979 – at når der var en bestemt grund til at antage, at sigtede vil modvirke forfølgningen i sagen, så må konsekvensen være, ikke alene at han fængsles, men også at han isoleres.

I en artikel i Juristen fra den 5. februar 1983, siderne 58-68, fremfører landsdommerne Ole Unmack Larsen og Peter Rørdam, at det har vist sig vanskeligt at leve op til kravet om en selvstændig konkret begrundelse for isolationsbeslutningen og til den yderligere begrænsning i anvendelse af isolation, som en efterlevelse af dette krav ville medføre.

Forslagsstillerne håber, at vedtagelsen af de nye bestemmelser vil gennemtvinge ønsket om en konkret bedømmelse af, om isolation skal ske.

Forslagsstillerne har peget på, at en sigtet kan isoleres fra bestemte personer, og dette vil efter forslagsstillerne mening som hovedregel kunne imødekomme politiets behov under efterforskning – se her atter artiklen i Juristen fra februar 1983.

Af de humanitære grunde, som retsplejerådet pegede på, og fordi det efter nogle sagkyndiges mening ofte sker, at totalisolation medfører varige men, især når der er tale om længere tid, begrænses i forslaget varigheden af total isolation til i alt 4 uger.

Det har endelig været forslagsstillerne ønske dels at få fastslået, at isolation aldrig kan fortsætte, når efterforskningen er afsluttet, dels at gøre fængselspersonalet ansvarligt for ophævelse af isolationen, når isolationsperioden er ophørt.

For at styrke den sigtedes stilling – ifølge artikel 6, stk. 2, i den europæiske menneskerettighedskonvention er vedkommende at betragte som uskyldig, indtil hans skyld er bevist – har forslagsstillerne ønsket fastsat, at afhøring af en sigtet under isolation kun kan finde sted, når denne udtrykkeligt giver sit samtykke.

Forslagsstillerne har endelig ønsket at lade isolation under varetægtsfængslingen tælle dobbelt ved fradrag i dommens længde, samt at der ved en eventuel fastsættelse af erstatning efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 a lægges særlig vægt på,

at den forurettede har været isoleret under varetægtsfængsling. Ved den sædvanlige beregning af erstatning i forhold til det antal dage, den pågæl-

dende har været varetægtsfængslet, bør de dage, hvor der har været iværksat isolation, efter forslagsstillernes opfattelse tælle dobbelt.